

"ישיבישע בלאט" "לאמדעס" ב"דף היום" בשו"ת ומ"מ

דף כו.

1. תוד"ה עובדת כוכבים כתבו דאין להשאיר תינוקות בבית עכו"ם דחשידי אשפיות דמים, ואפילו גדולים קצת שמא ימשיכום למינות, וקשה הא לעיל במשנה כב. אמרינן ולא יתייחד אדם עמהם מפני שחשודים על שפ"ד ומשמע אפילו גדולים?
2. בכולה סוגיא יל"ע למה אין איסור בעצם החלב שיונק מהגויה, וכמבואר ביבמות קיד. שרק במקום סכנה התיירו?
רש"י ד"ה בשמתייה, כתב דאמר שיחול עליהם השמתא שהטיל רב יהודה, עי' פורת יוסף, ועי' עבודת עבודה שהוצרך לזה כי סובר דרק ת"ח יכול להטיל לנדות.

אכל אריה, ביאר בבן יהוידע שדינו כמגדף שבסקילה, ובזמה"נ מי שבסקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו.

אבל עכו"ם מיילדת בת ישראל, ולא מוזכר ברשותה כמו בסיפא גבי מניקה, כי לילד תמיד היה בבית היולדת, תוי"ט.

עי' טוש"ע י"ד קנד' האם במיילדת יש היתר של מומחית, או שיכולה לומר נפל הוא, עי' ש"ך ובהגר"א סק"א.

תוד"ה עכו"ם דנו לגבי היתר יוצא ונכנס לגבי הנקה, ועי' שו"ת הרשב"א ח"א קכ"א שאף שהיה מקום לחלק כיון שהכא הילד כל הזמן בחיקה בכ"א לא חילקו, ובעבודה ברורה תמה למה ל"א דחמירא סכנתא מאיסורא ולא יועיל היוצא ונכנס, ולכאורה י"ל דגם הסכנה לא ודאית וכל הגזירות כאן הם כעין הרחקה ויל"ע.

עי' ברא"ש דבמינקת גויה בעינן תרתי: בית ישראל, ועומד ע"ג, ובדעת תוס' נחלקו הטל והש"ך ריש קנד' האם בעי בית ישראל, ועי"ש באור הגר"א.

תוד"ה סבר, מבואר מדבריו דכל היתר איבה הוא לדרבנן ולא לדאורייתא, (ובריטב"א כתב דאפילו איסור דרבנן לא הותר משום איבה), אמנם כבר כתבו האחרונים (שו"ת חת"ס י"ד קלא' ובאג"מ או"ח ד' עט') שהיום החשש הוא פיקו"נ ומותר איפה שיש לחוש שתוצר שגאה.

ע"ב

1. ישראל מל את העכו"ם לשם גר, וצ"ע מאי קמ"ל הרי לא יתכן גרים בלא זה?
2. בקושיית הגמרא בסתירה בדברי ר"מ אי מותר לגוי למול ישראל, יל"ע למה לא תי' כדלעיל כה: דבאדם חשוב שיראים הימנו מותר למולו?

ואין מורידין, עי' טוב"י ריש קנח' אם רצה להוריד אי הרשות בידו, ועי"ש טל וש"ך, ועי"ע מנ"ח צג' ב' בדעת הרמב"ם, ולכו"ע במקיימין ז' מצוות בני נח ליכא דין זה.

והמסורות, כתב הרא"ש (ב"ק י' כז) דזהו גם על מסירת ממון, ועי' חזו"א י"ד ב' יט' טעם לדבר שהוא כמומר להכעיס, ובשלטי הגיבורים מבאר משום דסופו שימסור גם גופו, ועי"ש ס"ק טז' למה אין דינים אלו נוהגים עכשיו, ויל"ע האם זה נאמר גם גבי מסור לפי טעם זה.

מומר לתיאבון, דעת היראים שדינו כרועה שאין מעלין ואין מורדין ולא חשיב אחר, ובתוס' כתבו דמעלין אותו ומצוה להחיותו, (ולענין כתיבת ס"ת עי' מג"א ומחצה"ש סימן לט') ולגבי מומר להכעיס עי' בתוס', מה שכתבו לענין ריבית, ועי"ע ברמב"ן ב"מ ע"א: מש"כ בשם תלמידי רש"י ומה שהשיג עליהם מסוגיין.

תוד"ה אני שונה, הקשו למה לא נימא דילמא נפיק מינה זרעא מעליא, כמו דאמרינן גבי מסור, ובריטב"א מחלק דמשומד להכעיס י"ל משורש נחש ייצא צפע, והביאור דמסור בד"כ עושה את מעשיו בסתר וממילא ילדיו יכולים להתחנך כהוגן, אבל משומד כל הנהגתו מופקרת.

תוד"ה דלא, הקשו דאם צריך תירוצים סימן שיש איבה, ואל"כ איך מורידים, עי' תי' שזה איירי בזמן שידינו תקיפה זה לא, ועי' ריטב"א שתירץ שזה איירי כשאין רואים ואין מעלין אפילו כשרואים אם יש תירוץ, או שאין מעלין פירושו של מורדין הוא, עי"ש.

לאפוקי לשום מורנא דלא, ועי' טל וש"ך י"ד רסג' שנחלקו כשאינו מל לרפואה אי מותר (ש"ך) או שאין ליתן בו חותמו של אאע"ה (טז').

בשו"ת רעק"א מהדורא רביעאה סימן עב', הוכיח מדמהני מילת גוי, והרי אינו יכול להיות שלוחו של אב, ומכאן דהגדר המצוה כאן הוא התוצאה להיות בנו מהול, ולכאורה כל זה לר"מ, אבל להלכה דגוי פסול גם מוכח שגדר המצוה הוא העשייה בדוקא ויל"ע

התשובות

השתדלנו להביא את תמצית דברי המפרשים, מלבד אלו המובאים בגמ' כמו תוס', מהרש"א רש"ש וכדו'

1. במהרש"א תירץ דלעיל איירי שלא יודעים שהלך אצל הגוי אבל אם יודעים שהלך אצל הגוי, הגוי מפחד ולא הורג, ובדעת יהונתן תירץ דאיירי כמה ילדים ביחד שאין אין חשש שיהרגם.

2. לרוב הראשונים שם ביבמות אינו אסור מדינא אלא שהוא עלול להוליד טבע ומדות רעות אצל התינוק וכמבואר במדרש שמו"ר א' כה' גבי משה רבינו, וכאן איירי מדינא, ולדעת הר"ח שם שאיסור זה מדינא מפני כשרות החלב, ביאר הר"ן דהכא איירי בשעת הסכנה ואין יהודייה שתניק, ונחלקו ר"מ ורבנן מה עדיף האם שתניק גויה וישראליות על גבה או להביא יהודייה ממקו"א, ובמרומי שדה סוטה יב: כתב דכל האיסור בחלב גויה הוא בגלל המאכלות אסורות שאוכלת, וכאן שמניקה ברשותה של הישראלית תשמור ממאכלות אסורות.

ע"ב

1. כן הקשה הנצי"ב, ומבאר דקמ"ל דאף כשמל הוא קודם טבילה ויכול לחזור בו, אם אומר שמטרתו כדי להתגייר אח"כ מותר, ומכאן ראייה לשיטת הרמב"ן דבדיעבד היה מועיל טבילה קודם מילה, ולולי שנתחדש שניתן למולו לשם גרות היינו אומרים שיטבול קודם כדי שבטוח לא יחזור בו.

2. כן הקשה הלחם סתרים, ותירץ בזרע יצחק דאף שאת האדם לא יהרוג את בנו מתכן שיהרוג, ועוד יש לחלק דהכא שסכינו בידו ויכול לעשות כאילו בטעות לא מועיל מה שחשוב שיפחד ממנו.

לע"נ רבי חיים בן ציון בה"ג רבי משה זצ"ל נלב"ע טו' כסלו תשע"ח